

Naturvårdsenheten
Markus Fredriksson
0155-26 40 00

Datum

2007-06-27

Dnr

511-6762-2004

Skötselplan för Tolamossens naturreservat

Foto: Länsstyrelsen

Postadress
611 86 NYKÖPING

Besöksadress
Stora torget 13

Telefon
0155 26 40 00 växel

Telefax
0155 - 26 46 80

E-post
lansstyrelsen @d.lst.se

Organisationsnr
202100-2262

Postgiro
35174-2

Bankgiro
5051-8653

Internet
www.d.lst.se

Innehållsförteckning

<i>BESKRIVNING AV RESERVATET</i>	3
1. Syfte med reservatet	3
2. Uppgifter om reservatet	3
3. Naturgeografiska förhållanden	4
4. Historisk och nuvarande markanvändning	4
5. Biologiska värden	5
6. Kulturhistoriska värden	8
7. Värden för friluftsliv och forskning	8
<i>PLAN FÖR RESERVATETS SKÖTSEL</i>	8
1. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	8
2. Fågelfaunan	15
3. Friluftsliv	16
4. Uppföljning	16
5. Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder	17
6. Skötselplanekarta	18
7. Källförteckning	20

BESKRIVNING AV RESERVATET

1. Syfte med reservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och vårda ett stort sammanhängande och relativt opåverkat barrskogsområde samt den mångfald av arter som finns knutet till den långa skogliga kontinuiteten och den döda veden.
- bevara och utveckla ett område som ingår i Natura 2000, EU:s nätverk av värdefulla naturområden, och som innehåller livsmiljöerna barrnaturskog och skogbevuxen myr
- strukturer som död ved och gamla grova träd ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning och typiska arter som knärot i gynnsamt tillstånd.
- friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i hela reservatet, och besökare ska kunna se och uppleva områdets typiska livsmiljöer och arter.

2. Uppgifter om reservatet

Objektnummer	04-02-115
Län	Södermanland
Kommun	Eskilstuna
Socken	Fors
ID-punkt	x = 6582110, y = 1533044
Areal	107,2 ha, varav land hela arealen
Natura 2000-område	Del av Skiren-Kvicken (SE0220368)
Naturgeografisk region	Nr. 24, Svealands sprickdalsterräng
Kulturgeografisk region	Nr. 4, Centralbygd

Uppskattade arealer (*) av olika naturtyper i reservatet:

- Skogsmark	ca 98,7 ha, varav allt är produktiv
Tallskog	ca 46,0 ha
Barrblandskog	ca 38,0 ha
Granskog	ca 8,9 ha
Lövblandad barrskog	ca 4,0 ha
Lövsumpskog	ca 1,8 ha
- Impediment	ca 3,4 ha
- Övrigt (väg, ledning etc)	ca 5,1 ha
- TOTALT	ca 107,2 ha

* Arealerna baseras på skogsvärderingen

Datum

Dnr

2007-06-27

511-6762-2004

**Rapporterade Natura 2000-
naturtyper (*) och arter
enligt EU:s art- och
habitatdirektiv:**

- Västlig taiga (9010) 47,4 ha
- Skogbevuxen myr (91D0) 2,9 ha

*) Arealuppgifterna för de rapporterade Natura 2000-naturtyperna är preliminära och kan komma att ändras efter genomförd basinventering.

Prioriterade bevarandevärden

- Naturtyper Tallskog, barrblandskog.
- Strukturer (landskapselement) Gamla träd, stående och liggande död ved av olika nedbrytningsgrad.
- Växt- och djursamhällen Svampar, lavar, mossor, insekter, fåglar och växter.
- Arter Knärot, skorpigelélav, skinnlav, grynig filtlav, tretåig hackspett, spillkråka och sparvuggla.
- Friluftsliv Angränsning till det kommunala reservatet Skiren-Kvicken samt närhet till Eskilstuna tätort.

3. Naturgeografiska förhållanden

Ett relativt enhetligt barrskogsområde med endast små höjdskillnader i terrängen i form av ändmoräner som skär igenom området och ger det en speciell karaktär i form av storblockiga ryggar bevuxna främst med tall. I områdets centrala delar finns även vissa hållmarkspartier. Berggrunden utgörs av gnejs och jordarten domineras av sandig/moig morän med lera eller torv i de lägre partierna. Området ligger beläget ca 45 m över havet.

4. Historisk och nuvarande markanvändning

Området som ingår i naturreservatet Tolamossen har legat under Åsby säteri och Skölby by med underliggande torp och avgärdade hemman. Områdets södra del tillhörde Skölby by och kom sedan att inkorporeras i Åsby säteri vilket innebar att all mark inom reservatet kom att tillhöra Åsby. Skölby låg söder om Åsby (ses idag som fornlämningar RAÄ nr 572).

På en geometrisk karta över Skölby från år 1727 går det att utläsa att det vid Tolamossens nordvästra sida fanns en liten sjö nämnd "Tohla Siön". Marken inom reservatet nyttjades för bland annat bete och slåtter. Hundra år senare upprättades en skogsdelningskarta över alla ägor till "Skölby by". Området nyttjades även nu för utmarksbete och slåtter, men kartan anger även "oduglig mosse" på några ställen. Häradskartan, uppmätt år 1898, visar på inslag av lövträd i väster, se figur 1, och att "Tohla Siön" då kom att utgöra våtmark.

Datum

Dnr

2007-06-27

511-6762-2004

Vid Slätmossen, i nordost, har det brutits torv, troligen i början av 1900-talet, och i dag finns delar av rälsen från banan kvar. Kartan visar också att området under denna tid ingick i Åsby säteris ägor. Området kom någon gång från första hälften av 1900-talet att utgöra stadsäga fram till mitten av 1980-talet.

*Figur 1. Utsnitt ur
häradskartan över
naturreservatets västra
del. o (ringar) på kartan
visar på lövträd och *
på barrträd.*

Från 1950-talet och fram till idag har en förtätning av krontäckning skett, framförallt i de västra delarna av reservatet. Även inslaget av barrträd har ökat i dessa delar på bekostnad av lövträd. Dock finns några gläntor kvar, benämnda "Lövhamnen" och "Busängen" (jmf skötselplanen), där såväl vidkroniga björkar, aspar och granar står. På några ytor har plantering av gran skett från 1950-talet och framåt.

5. Biologiska värden

Skogsmark

I likhet med det anslutande kommunala naturreservatet i öster har området en typisk karaktär av gammal bondskog. Utmärkande är att området till stor del undgått rationellt skogsbruk vilket bidragit till skogens något luckiga, olikåldriga och flerskiktade trädskikt, stora inslag av död och döende ved samt markens täta och välutvecklade mosstäcke. Området utgörs till största del av en gammal, mycket olikåldrig och talldominerad barrskog med några tallmossar och al- och blandsumpskogor insprängda. Vidare tycks området ha ett mycket speciellt, stabilt och fuktigt

Datum

Dnr

2007-06-27

511-6762-2004

lokalklimat vilket visar sig genom en ypperligt rik och välutvecklad hänglavsflora. I fält- och bottenskikt uppträder arter som är knutna till en lång skoglig kontinuitet, bland annat förekommer kammossa rikligt samt tallört, linnea, knärot och grönpyrola. Inom reservatet förekommer gamla stubbar med brandspår.

Den äldsta och intressantaste skogen uppträder i områdets centrala delar. Skogen är här dryga 100 år och mycket olikåldrig. Tallen, som inom hela området är rakstammig uppvisar en ålder på omkring 130 år medan granen ligger inom intervallet 40-100 år. Riktigt gamla träd uppträder främst på och omkring de bergbundna delarna. På den blockrika marken, som ofta är mer glesbevuxen uppträder enstaka gamla björkar och aspar. På flera ställen upp mot kraftledningen uppträder även mindre berg- och hållmarkspartier. Mindre delar består av sumpskog och är bevuxna av yngre till medelålders al och björk. Död ved i form av lågor, torrträd och inte minst talltorrakor uppträder allmänt till rikligt och i olika nedbrytningsstadier. Många gamla lågor är täckta av en matta med mossor. Hänglavsfloran är mycket välutvecklad och rik och det är funnet flera decimeterlånga och vidväxta skägglavar. På ett par gamla aspar i närheten av Busängen är även funnet rikligt med skinnlav samt skorpgelälv.

Den nordvästra delen av området är av liknande karaktär, dock är andelen död ved bitvis något lägre. I ett mindre bergparti förekommer flera mossbeklädda lodytor. I anslutning till en något gles och luckig björk-alsumpskog växer gammal gran på fuktig mark. Flertalet av dessa granar blåste ner vid stormen Gudrun 2005. Strax väster om sumpskogen uppträder en bergsrygg bevuxen främst med äldre gran samt flera gamla och rötangripna aspar. På en granlåga är den oansenliga och ovanliga arten grön sköldmossa funnen.

Två igenväxande tidigare öppnare ytor finns i områdets centrala och västra del, Busängen respektive Lövhagen. Den förstnämnda är en kraftigt igenväxande mosse bevuxen med yngre björk och gran med ett stort inslag av grov asp i kanterna. På ett par gamla aspar i närheten noterades rikligt med skinnlav och den rödlistade skorpgelélaven. Asparna bör gynnas genom att de huggs fria. Lövhagen är till stora delar planterad med gran med ett litet öppet avsnitt i mitten. Viktigt för båda dessa ställen är att bibehålla den öppna och luckiga karaktären samt kontinuiteten av lövträd, särskilt asp.

Mellan Lövhagen och Busängen finns en cirka 3 hektar stor tallmosse bevuxen med 130-åriga tallar. Mossen som är av lingon/skvatramtyp är tämligen opåverkad och självgallrad och innehåller en stor del död ved främst i form av torrakor och klenved. Vissa delar är starkt igenväxande av yngre gran och i mossens kanter finns ett visst inslag av al och björk. Mossen avvattnas av ett dike i den norra änden.

Från mossen till vägen i söder återfinns den typ av barrskog som förekommer i hela området. Marken är dock något mer kuperad och skogen är bitvis lite yngre. Det är främst avsaknaden av skogliga ingrepp under senare år, förekomst av äldre tallar samt död och döende ved som bidrar till de höga naturvärdena i denna del. Utmed en skogsbilväg finns en mindre och utdikad alsumpskog med tydliga trädsocklar.

Datum

Dnr

2007-06-27

511-6762-2004

I sydväst finns en annan tallmosse, Tolamossen som gett upphov till reservatets namn. Mossen avvattnas i norra änden av ett dike och angränsas av en yngre plantering åt väster. Beståndet är gallrat och består av likåldriga höga och smala tallar och med ett fältskikt av bärris. Myren är under igenväxning med en kraftig underväxt av ca 8 meter höga björkar. Diket bör läggas igen för att försöka återskapa tidigare hydrologiska förhållanden.

En kraftledning i norra änden delar av reservatet. Norr om kraftledningen finns en långsmal remsa med tallmosse och barrblandskog. Tallmossen har under 1900-talets första hälft använts för torvbrytning. Fortfarande finns delar kvar av det järnvägsspår och den vagn som användes vid transport av torven över mossen.

Flora och fauna

Inom området har noterats flera sällsynta och intressanta arter, bl.a. skorpgelelav, här växande på en gammal asp i blockmark. Arten är sällsynt och känd på färre än 10 lokaler i länet. Andra relativt sällsynta lavar på asp är skinnlav och grynig filtlav vilka båda signalerar en lång kontinuitet av asp samt god luftkvalitet. Orkidén knärot växer allmänt på ett 20-tal ställen inom området. Både ved- och marksvampfloran kan förväntas vara rik då marken länge varit trädbevuxen. Vedticken förekommer bitvis allmänt medan ullticken uppträder mer sparsamt. Reservatet är även ornitologiskt intressant med arter som tretåig hackspett, spillkråka, sparvuggla, järpe och nötkråka. Området kan även förväntas ha stora och entomologiska värden mycket beroende på närheten till naturreservatet Skiren – Kvicken som visat sig innehålla en mycket skyddsvärd insektsfauna.

Tabell 1. Rödlistade arter, signalarter samt andra skyddsvärda arter registrerat i objektet. Notera att tabellen bygger på inventeringarna som finns i källförteckningen. Rödlistekategori följer Gärdenfors, U. (ed.) 2005. *Rödlistade arter i Sverige 2005*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. (VU) = sårbar, (NT) = missgynnad. (S) = signalart enligt Skogsstyrelsen.

Svenskt namn	Latinskt namn	Rödlistad/ signalart	Notering
Grönpyrola	<i>Pyrola chlorantha</i>	S	Tämligen allmän
Knärot	<i>Goodyera repens</i>	S	Allmänt
Glansfläck	<i>Arthonia spadicea</i>	S	Sparsam
Grynig filtlav	<i>Peltigera collina</i>	S	På flera aspar
Kortskäftad ärgspik	<i>Microcalicium ahlneri</i>	S	På flera talltorrakor
Skinnlav	<i>Leptogium saturninum</i>	S	På asp i norr delen
Skorpgelelav	<i>Collema occultatum</i>	NT/S	På asp i norra delen
Skriptlav	<i>Graphis scripta</i>	S	Alsumpskog
Grönsköldmossa	<i>Buxbaumia viridis</i>	S	På granlåga i NV
Långflikmossa	<i>Nowellia curvifolia</i>	S	Allmänt-rikligt
Stubbspretmossa	<i>Herzogiella seligeri</i>	S	Sparsam
Barkticken	<i>Oxyporus corticola</i>	S	
Rödgul trumpetsvamp	<i>Cantharellus lutescens</i>	S	Tämligen allmän
Trådticken	<i>Climacocystis borealis</i>	S	
Ullticken	<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	S	Sparsam

Datum

Dnr

2007-06-27

511-6762-2004

Vedticka	<i>Phellinus viticola</i>	S	Sparsam
Tretåig hackspett	<i>Picoides tridactylus</i>	VU	Häckande
Nötkråka	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	NT	Hörd
Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	S	Häckande
Sparvuggla	<i>Glaucidium passerinum</i>	S	Häckande
Järpe	<i>Bonasa bonasia</i>	S	Uppstött kull

6. Kulturhistoriska värden

Tolamossen ligger tätorsnära och på relativt hög höjd över havet (ca 45 meter över havet). Vid Slätmosse finns delar av banan efter torvbrytningen kvar. Ägonamnen ”Busängen” och ”Lövhagen” visar på tidigare markanvändning i området. Delar av brukningsvägar finns, dels öster om Ängsstugan och dels i kanten på reservatets östra del. Gläntor och vidkroniga träd är även de tecken på ett tidigare brukat och öppnare landskap.

7. Värden för friluftsliv och forskning

Området är, på grund av närheten till Eskilstuna, mycket använt av skolorna i undervisningssyfte och av allmänheten. I det kommunala naturreservatet har kommunen satsat stort på anordningar för friluftslivet. Där finns P-plats för 10-15 bilar samt en bussparkeringsplats och två handikapparkeringar. Informationstavlor är uppsatta på två platser. Två vandringslingor på 1,5 och 3 km är markerade. En handikappframkomlig promenadväg på cirka 400 m går från handikapparkeringen till en rastplats vid sjön Skiren med eldstad, rastmöbel, soptunna och vedupplag.

PLAN FÖR RESERVATETS SKÖTSEL

1. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Tolamossens naturreservat är ett stort och relativt enhetligt område med dominans av barrträd, främst tall. Det är huvudsakligen tallens ekologi som är målbilden för reservatet och som ska styra skötseln. Naturligt så är störning i form av brand en viktig ekologisk process och en viktig del av dynamiken i skogslandskapet. Efter den moderna brandbekämpningens början under 1800-talets andra hälft har skogsbränder minskat drastiskt och är således en av de stora ekologiska förändringarna i skogen under 1900-talet.

Tallen är ett trädslag som genom sin tjocka bark och högt ansatta krona är anpassad till bränder och deras påverkan. För att föryngra sig och växa upp till skog behöver tallen en kraftig störning med ett ljusexponerat läge till skillnad mot granen som är ett utpräglad skuggtolerant träd och klarar att föryngra sig och växa upp inne i slutna skog. Eftersom brand saknas idag har granen konkurrensfördel, och vi väljer därför att gynna tallens ekologi med skötselinsatser. Då naturvärdena även är knutna till gammal gran i så kallade refugiepartier ska en balans

upprätthållas mellan de båda trädslagen, men granen ska inte tillåtas ta över annat än inom skötselområde 2.

Skogstyper som uppkommer efter brand och som blivit allt ovanligare och som är eftersträvansvärda vid områdets skötsel är flerskiktade tallskogar och lövskogar med bl.a. asp, björk, sälg och rönn (sk. lövbrännor).

Denna skötselplan knyter an till den bevarandeplan som finns för Natura 2000-området Skiren-Kvicken. Vidare hänvisas till bevarandeplanen för mer specifik information om bevarandemål för areal av naturtyper och typiska arter enligt habitatdirektivet.

Reservatet är indelat i sex skötselområden, se skötselområdeskartan. Skötselområdena är ytterligare indelade i delområde A, B osv. beroende på skogstyp eller skötsel. Skötselområdena är:

- 1: **Barrblandskog med huvudinriktning tallens ekologi**
- 2: **Barrblandskog med huvudinriktning granens ekologi**
- 3: **Tallmosse och lövsumpskog**
- 4: **Triviallövskog**
- 5: **Lövskog med gläntor**

Skötselområde 1: Barrblandskog med huvudinriktning tallens ekologi (totalt ca 61,6 ha)

Beskrivning

Skötselområdet utgör huvuddelen av reservatet och består till stor del av en relativt enhetlig gammal, olikåldrig och talldominerad barrskog. Kännetecknande är de små kuperade höjderna och de blockrika ändmoränryggarna bevuxna med tall omväxlande med mellanliggande lägre partier med grandominerande delar samt några insprängda mindre fuktstråk. Skogen har inte varit påverkad av skogliga åtgärder på lång tid och skogens ålder är runt 110-130 år. Granen har genom avsaknad av störning kommit in kraftigt och börjat konkurrera med tallen. Tallens ekologi med storskaliga störningar ska vara vägledande för skötseln av området.

Bevarandemål

Arealen skall vara minst 61,6 ha.

Flerskiktade tallskogar med gamla tallar och gläntor.

Ett högt lövinslag, riktvärde 15-20% av trädslagsfördelningen.

Relationen död/levande ved skall vara minst 1/5.

Behålla graninslaget i de låglänta och fuktiga partierna (refugiemiljöer).

Bibehålla kontinuitet av aspkloner och grövre senvuxna aspar.

Återskapa brynmiljön vid reservatsgränsen i SV.

Skötselåtgärder

I första hand genomförande av naturvårdsbränning på de partier vid höjderna samt de storblockiga ändmoränryggarna som domineras av tall. Bränningar bör genomföras i 3 olika omgångar fördelade på 50 år. Då det inte alltid är möjligt med naturvårdsbränning kan i andra hand skötselåtgärder som påminner om brandens funktion vara tillämpliga så som uttag av

gran, tillskapande av död ved och solbelysta gläntor, föryngring av tall och löv etc. Skötselåtgärderna bör då efterlikna brandens slumpmässiga förlopp där vissa delar får stor påverkan medan andra får liten eller ingen påverkan alls. Viss del av virket kan tas ut, men huvuddelen ska lämnas kvar i reservatet utspritt samt vissa partier fälls kors och tvärs så stora högar bildas, där lövträd och tall har möjlighet att föryngras i skydd från viltbete. Gran i låglänta och fuktiga partier (refugiemiljöerna) lämnas till största del för fri utveckling med vissa insatser för tillskapande av död ved. Aspkloner och grövre senvuxna aspar gynnas och ett antal aspar fälls för att få en föryngring som säkerställer kontinuiteten av asp i området.

Skötselområde 2: Barrblandskog med huvudinriktning granens ekologi (totalt ca 10,2 ha)

Beskrivning

Delar av reservatet där granen är dominerande och granens ekologi ska vara vägledande för skötseln. Med granens ekologi menas att skogen får utvecklas fritt där träd faller och ger upphov till luckor där unga granar får möjlighet att växa upp, sk intern luckdynamik, med en olikåldrig och flerskiktad granskog med riklig mängd död ved som resultat.

Delområde 2A

Beskrivning

Höjdrygg i nordväst som tidigare gallrats där granen är så gott som helt dominerande. Uppe på åsen syns fortfarande spår av en körväg. Södra delen, i anslutning till Lövhagen, var enligt tidigare kartor betydligt öppnare med stora gläntor. Området har bitvis börjat få rikligt med död ved och på en av höjderna är signalarten grön sköldmossa funnen. Brynmiljön ner mot reservatsgränsen i väster är kraftigt igenvuxen med gran.

Bevarandemål

Intern luckdynamik med gran som dominerande trädslag.
Relationen död/levande ved skall vara minst 1/5.
Hög andel löv, riktvärde 15-20% av trädslagsfördelningen.
Återskapa en flikig brynmiljö mot reservatsgränsen i väster.
Öppna upp gläntor i anslutning till Lövhagen.

Skötselåtgärder

Till stor del fri utveckling med vissa insatser för tillskapande av död ved och gynna löv.
Hugga fram gläntor mot Lövhagen
Skötsel av brynmiljöer genom gallring i brynkanten mot den västra gränsen för att skapa förutsättningar för bryn och att för att få in ljus i skogen.

Delområde 2B

Beskrivning

Ett litet bestånd i södra kanten av reservatet som domineras av drygt 100-åriga granar. Området är jämnårigt och har troligen gallrats tidigare. En del granar har börjat falla och gett plats åt yngre granar.

Datum

Dnr

2007-06-27

511-6762-2004

Bevarandemål

Intern luckdynamik med gran som dominerande trädslag.
Relationen död/levande ved skall vara minst 1/5.

Skötselåtgärder

Till stor del fri utveckling med vissa insatser för tillskapande av död ved.

Delområde 2C*Beskrivning*

Område högst upp i reservatets nordöstra hörn som har gallrats på senare tid och där granen har gynnats. Insprängt ligger även en liten myrmarksdel. Vid den landtunga som sträcker sig ut i tallmossen åt väster, ansluter den f.d. torvjärnväg som nämnts innan.

Bevarandemål

Intern luckdynamik med gran som dominerande trädslag.
Relationen död/levande ved skall vara minst 1/5.

Skötselåtgärder

Till stor del fri utveckling med vissa insatser för tillskapande av död ved.

Skötselområde 3: Tallmosse och lövsumpskog (totalt ca 16,9ha)Delområde 3A*Beskrivning*

Tallmosse av skvattramtyp som benämns Tolamossen på kartan och som gett upphov till reservatets namn. Området är påverkat av ett dike som rinner genom norra delen och av den avverkning som skett utmed den västra kanten. Mossen har ett stort uppslag av lövsly som verkar upptorkande på dess hydrologi. För att bromsa upp denna igenväxning krävs att områdets hydrologi återställs.

Bevarandemål

Återställd hydrologi.
Stor mängd död ved.

Skötselåtgärder

Lägga igen diket och följa upp att man får önskad effekt.
Tillskapa död ved genom ringbarkning.
Röja sly.

Delområde 3B*Beskrivning*

Tallmosse av skvattramtyp som är omgiven av en kantzon med lövsumpskog. Området avvattnas av ett dike i dess norra del, samma dike rinner sedan vidare förbi delområde 3A.

Datum

Dnr

2007-06-27

511-6762-2004

Bevarandemål

Återställd hydrologi.

Stor mängd död ved.

Skötselåtgärder

Lägga igen diket och följa upp att man får önskad effekt.

Till stor del fri utveckling med vissa insatser för tillskapande av död ved.

Hålla efter uppväxt av unggran vid behov.

Delområde 3C*Beskrivning*

Lövsumpskog som främst består av björk och al. Området har gallrats och har ett stort uppslag av unga granplantor. Utmed kanterna står även en del lite större granar och i områdets södra spets finns ett parti med en stor mängd nedblåsta granar.

Bevarandemål

Stor mängd död ved.

Lövandel på minst 50%.

Skötselåtgärder

Till stor del fri utveckling med vissa insatser för tillskapande av död ved.

Hålla efter uppväxt av unggran vid behov.

Delområde 3D*Beskrivning*

Dikad tallmosse där den östra halvan till stor del utnyttjades som torvtäkt under 1900-talets första hälft. Rester av järnvägsrälsen samt den vagn som användes för torvtransport över mossen finns kvar i den östra kanten. Träden är endast runt 65 år och rätt gles. Den har troligen gallrats och den saknar strukturer som död ved i form av torrakor och lågor. I områdets västra halva är träden äldre, runt 125 år, men fortfarande rätt gles och troligen gallrad. Andelen död ved är låg. Ett stort dike löper utmed den norra gränsen samt ett dike skär igenom den östra delen, dikena har en kraftigt avvattnande och upptorkande effekt på området.

Bevarandemål

Återställd hydrologi.

Stor mängd död ved.

Skötselåtgärder

Lägga igen diket i östra delen och följa upp att man får önskad effekt samt undersöka möjligheten att lägga igen diket som utgör den norra gränsen.

Till stor del fri utveckling med vissa insatser för tillskapande av död ved

Skötselområde 4: Triviallövskog (totalt ca 8,3 ha)

Delar utmed den västa kanten som genomgått stora förändringar i markanvändningen jämfört med tidigare. Gemensamt för de flesta delområdena är att de haft ett stort lövinslag och där kontinuiteten av löv bör eftersträvas.

Delområde 4A***Beskrivning***

Liten del som består av en aspskog med företrädevis gamla grova aspar blandat med björk och gran. Stor del av det 30-40 åriga graninslaget har nyligen dött till följd av barkborreangrepp och står kvar som torrträd.

Bevarandemål

Behålla det höga aspinslaget, riktvärde minst 60% av trädslagsfördelningen.

Skötselåtgärder

Till stor del fri utveckling med vissa insatser för att gynna förnygring av asp.

Delområde 4B***Beskrivning***

Långsmal del som i norra halvan utgörs av planterad 50-60 årig gran på tidigare brukad mark. I söder övergår området i lite fuktigare mark med ett 50-60 årigt bestånd av klibbal, björk och gran, med spår av en gammal körväg som delvis går igenom.

Bevarandemål

Överföra den planterade granskogen till lövskog.

Gynna lövinslaget i södra halvan.

Skötselåtgärder

Hugga bort den planterade granen och låta löv självföryngra sig likt en lövbränna.

Hugga bort och hålla efter uppväxande unggranar i södra halvan.

Hålla den gamla körvägen öppen.

Delområde 4C***Beskrivning***

Plantering med 15-åriga granar där en tät skärmställning av björksly står kvar. Genom att ta bort mycket av granen kommer denna del kunna likna en s k lövbränna med kraftigt lövuppslag som naturligt uppkommer efter en brand. Vid höjdpartiet som ligger i södra och östra kanten har det skett en kraftig förnygring av asp, där så gott som samtliga har kraftiga skador på stammarna till följd av viltbete. För att göra området genomträngligt för allmänheten bör en bred öppning tas upp. Eftersträvsamt är att få en nord-syd löpande sträckning på öppningen där man förlägger en stig samt att man får en glänta som är solexponerad och vindskyddad.

Bevarandemål

Efterlikna en lövbränna.

Granandelen mindre än 40%.

En nord-syd löpande solexponerad glänta ska finnas.

Skötselåtgärder

Bortröjning av granstammar med koncentration till öppningen, höjdryggarna och brynmiljön utmed gränsen mot åkermarken.

Hugga upp en nord-syd löpande gata.

Skötselområde 5: Lövskog med gläntor (totalt ca 5,4 ha)

Beskrivning

Skötselområdet är uppdelat i 3 olika delar, gemensamt är att de tidigare har varit betydligt mer öppna och brukats i någon form, huvudsakligen som betesmark.

Delområde 5A

Beskrivning

Benämns Lövhagen på kartor och består av ett öppet halvfuktigt parti med inslag av björkar och granar som tidigare stått öppet och utvecklat stora kronor, s k hagmarksträd.

Bevarandemål

Bibehålla områdets karaktär av solbelyst öppen glänta med hagmarksträd.

Gynna ett högt lövinslag.

Skötselåtgärder

Hugga fram hagmarksträden genom att främst ta bort uppväxande unggranar runt kanterna.

Fälla asp för föryngring genom rotskott.

Delområde 5B

Beskrivning

Ansluter till Lövhagens södra del och har tidigare varit öppen hagmark som vuxit igen kraftigt med gran och som börjat sluta sig. Gamla kartor visar att det finns en kontinuitet av lövträd runt denna del. Södra halvan är fuktig lågmark med ett vattenförande dike som går igenom.

Insprängt bland uppväxande granar står ett flertal hagmarksbjörkar. Norra halvan är lite mer kuperat med några små höjder, här växer ett stort inslag av vidkroniga aspar, björkar och granar.

Bevarandemål

Bibehålla områdets karaktär av solbelyst öppen glänta med hagmarksträd.

Bibehålla en kontinuitet av lövträd.

Gynna ett högt lövinslag.

Gynna ett högt aspinslag på höjderna.

Skötselåtgärder

Hugga fram hagmarksträden genom att främst ta bort uppväxande unggranar och en del löv.

Fälla asp för föryngring genom rotskott.

Datum

Dnr

2007-06-27

511-6762-2004

Delområde 5C*Beskrivning*

Benämns Busängen på kartor och består av ett fuktigt parti som tidigare varit öppet men som nu håller på att växa igen med björkar och granar. I kanterna och på de angränsande blockmarkerna står ett flertal gamla aspar som visar på en kontinuitet av asp i området. På dessa aspar är även funnet ett antal intressanta arter som skinnlav, grynig filtlav och den rödlistade skorpgelélaven, vilken är funnen på färre än 10 lokaler i länet. Skorpgelélaven gynnas av hög luftfuktighet och är sannolikt känslig mot uttorkning.

Bevarandemål

Bibehålla områdets karaktär av solbelyst öppen glänta.
Gynna ett högt lövinslag och särskilt kontinuiteten av asp.

Skötselåtgärder

Trycka tillbaka uppkommen succession av barr och löv med vissa intervaller när gläntan håller på att sluta sig, ska ske med varsamhet så att den uttorkningskänsliga skorpgelélaven inte blir för exponerad av vind och infallande sol.
Spara en viss del av lövet, särskilt asp för kontinuiteten.
Hugga fram de gamla asparna i kanterna.
Fälla asp för förnygring genom rotskott.

2. Fågelfaunan*Beskrivning*

I området finns tre arter som är upptagna i EU's fågeldirektiv- tretåig hackspett, spillkråka och sparvuggla. Alla dessa tre arter är hålhäckande. Intressant är förekomsten av tretåig hackspett som i dessa trakter är på sydgränsen av sin utbredning i landet. Häckning av arten har förekommit av allt att döma årligen från åtminstone 1986 till 2002, med uppehåll 2003 och 2004. I samband med att arten sågs på flera andra lokaler i landskapet under 2005 så var ett par tillbaka på nytt. Tretåig hackspett behöver stora arealer för sitt livsrum och den återfinns lika ofta utanför reservatet som inom. För att arten ska trivas krävs riklig tillgång på både döende och död ved.

Bevarandemål

Erbjuda riklig mängd död ved så tretåig hackspett och andra arter gynnas.

Skötselåtgärder

Tillskapa stora mängder död ved med olika tidsintervall i enlighet med föreslagen skötsel för de olika skötselområdena.

3. Friluftsliv

Beskrivning

P-platser som finns i det befintliga reservatet Skiren-Kvicken om 10-15st bedöms som tillräckligt för båda reservaten, en av dessa bör reserveras för handikappade. Två vandringslingor på vardera 1 km samt 2-3 km bör anläggas och märkas upp från den stora P-platsen och in i den nya delen av reservatet. Den längsta stigen ansluter sedan till den tidigare uppmärkta stigen från det kommunala reservatet vid vägen nordost om sjön Skiren.

Bevarandemål

Reservatet ska vara tillgängligt för besökare som ska kunna uppleva en gammal barrskog. Vid planerade större skötselinsatser ska tydlig information om syftet och vad som kommer att ske ges genom informationsskyltar på plats och genom annan information till allmänheten.

Skötselåtgärder

Tre informationstavlor ska sättas upp enligt markeringarna på besökskartan. Informationstavlan vid parkeringen tas fram i samverkan med kommunen så att allmänheten kan få information om båda reservaten på en gemensam skylt. Reservera en parkeringsruta från den stora parkeringen för handikappade samt anlägga två promenadslingor.

4. Uppföljning

Uppföljning av bevarandemål

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs varje år för:

- Informationsskyltar

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs vart 12:e år för:

- Typiska arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs vart 24:e år för:

- Utbredning av naturtyper
- Strukturer

Uppföljning av skötselåtgärder

Entreprenörer ansvarar för dokumentation av vilka åtgärder som genomförts och när de genomförts.

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av genomförda skötselåtgärder sker i slutet på varje år, de år då åtgärder genomförts.

Datum

Dnr

2007-06-27

511-6762-2004

5. Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Prioritet	Finansiering
Naturvårdsbränning/skötsel som påminner om brandens funktion.	2008	Skötselområde 1 (norr om 3A)	1	Skötselanslag
Hugga bort gran och/eller skapa luckighet	2008	Skötselområde 4B, 4C, 5A, 5B.	1	Skötselanslag
Tillskapa död ved	2008	Skötselområde 2A, 2B, 3B	2	Skötselanslag
Skapa brynmiljöer	2008	Skötselområde 1 (i SV), 2A	2	Skötselanslag
Återställa hydrologin	2008	Skötselområde 3A, 3B,	1	Skötselanslag
Utreda möjligheterna att återställa hydrologin	2008	Skötselområde 3D	2	Skötselanslag
Naturvårdsbränning/skötsel som påminner om brandens funktion.	2025	Skötselområde 1 (öster om 5C)	1	Skötselanslag
Tillskapa död ved	2025	Skötselområde 2C, 3D	2	Skötselanslag
Skapa glänta	2025	Skötselområde 5C	2	Skötselanslag
Naturvårdsbränning/skötsel som påminner om brandens funktion.	2050	Skötselområde 1 (söder om 3A)	1	Skötselanslag
Gynna samt förnya aspkloner	Vid behov	Skötselområde 1, 4A, 5A, 5B, 5C		Skötselanslag
Hålla gläntorna öppna	Vid behov	Skötselområde 5A, 5B, 5C.		Skötselanslag
Hålla efter uppväxt av gran	Vid behov	Skötselområde 3B, 3C		Skötselanslag
Röjning och uppmärkning av stig	2007	Friluftsliv	1	Skötselanslag
Informationsskylt	2007	Friluftsliv	1	Gemensamt länsstyrelsen och kommunen
Gränsmarkeringar	2007	Friluftsliv	1	Skötselanslag
Uppföljning av skötselåtgärder	Efter åtgärd	Samtliga områden	1	Skötselanslag
Uppföljning av bevarandemål	Skyltar och stigar varje år. Övriga mål vart 6:e år, resp. vart 12:e år.	Samtliga områden	1	Anslag för uppföljning

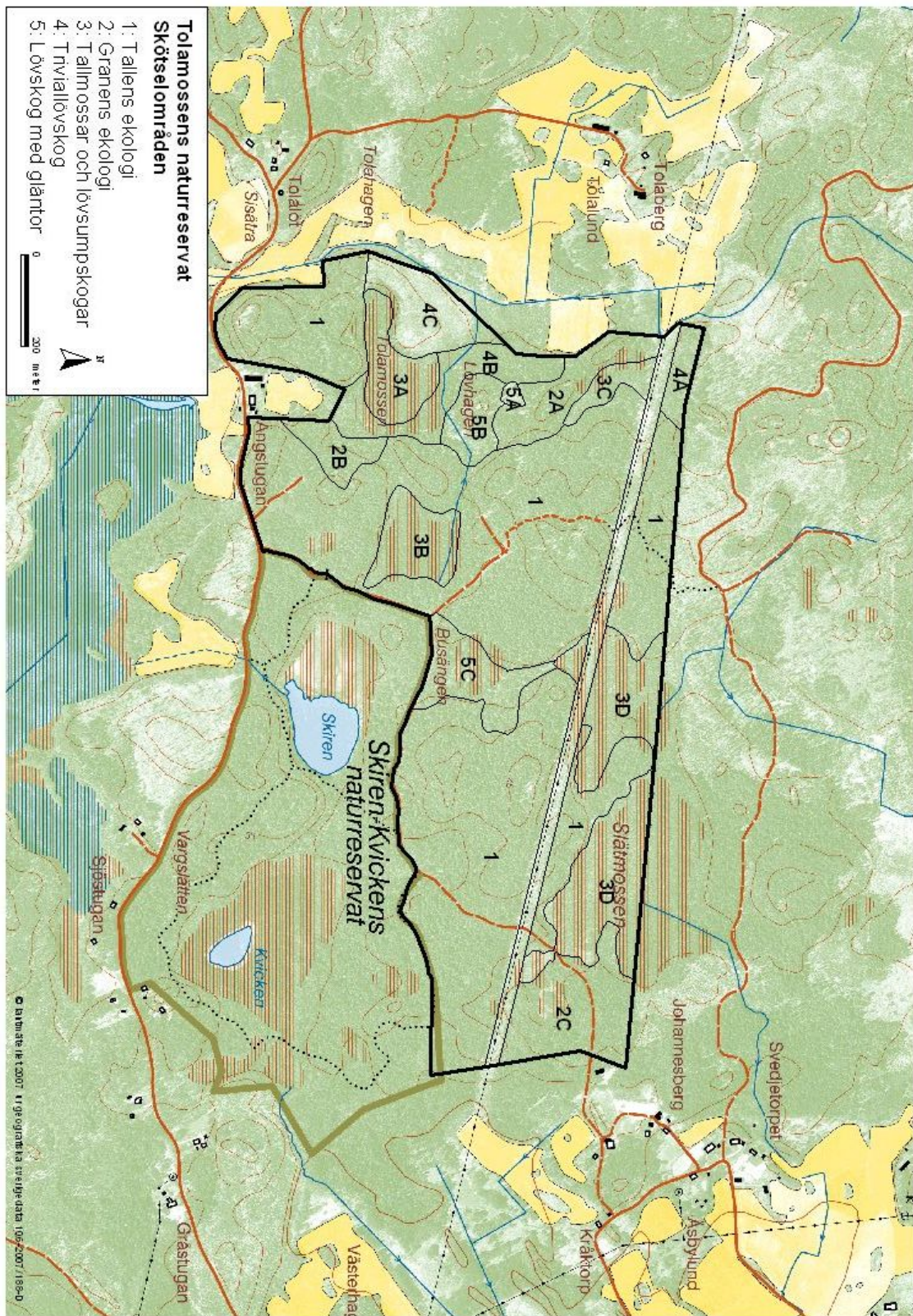
Datum

Dnr

2007-06-27

511-6762-2004

6. Skötselplanekarta

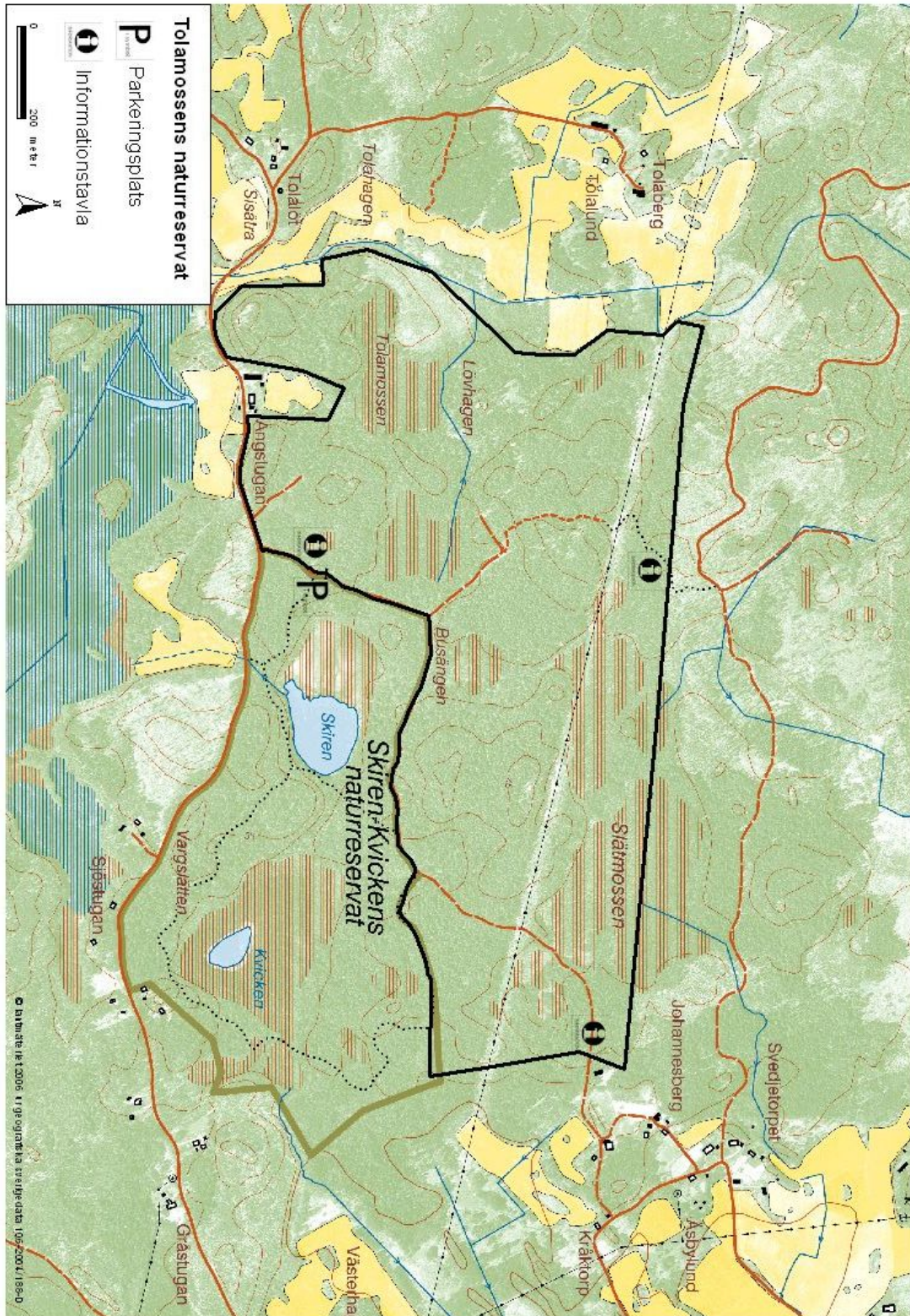

Datum

Dnr

2007-06-27

511-6762-2004

7. Besökskarta

Datum

Dnr

2007-06-27

511-6762-2004

8. Källförteckning

- Gärdenfors, U. ed. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. 2005. *Rödlistade arter i Sverige*.
- Lantmäterimyndigheten Södermanlands län, 2006. *Fastighetsutredning Tolamossens naturreservat*.
- Länsstyrelsen i Södermanlands län. *Bevarandeplan för Skiren-Kvicken, Eskilstuna kommun. D nr: 511-11282-2004*.
- Länsstyrelsen i Södermanlands län. 1991. *Sörmlands natur, Naturvårdsplan*. Objekt nr 84-52 (klass 2).
- Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2001. *Natura 2000-inventering Skiren-Kvicken*.
- Nordiska ministerrådet. *Naturgeografisk regionindelning av Norden*. NU-serien B 1977:34.
- Rydberg, H. och Wanntorp, H-E. Botaniska sällskapet i Stockholm. 2001. *Sörmlands flora*.
- Skogsstyrelsen. *Sumpskogsinventeringen*. År 1994. (4 objekt)
- Sveriges Geologiska undersökning. 1986. *Jordartskartan 10G NO*. Digital utgåva.
- Sveriges Geologiska undersökning. Tryckt 1984. *Berggrundskartan över Södermanlands län. Skala 1:250 000*.
- Lantmäteriverket. 1727. *Geometrisk karta över Skölby by i Fors socken, Södermanland*. LMS C18-35:1.
- Lantmäteriverket. 1828-29. 1835. *Konceptkarta över alla ägor till Skjölby by med derå belägne torp samt avgärdade hemman Frönäs och Lund*. LMV nr 04-FOS-66.
- Lantmäteriverket. 1904. *Karta öfver Vester-Rekarne Härad*. Uppmätt 1898. Rikets allmänna kartverk. Skala 1:50 000.
- Lantmäteriverket. 1956. *Ekonomisk karta över Sverige*. Flygfotograferad 1954. Rikets allmänna kartverk. Kartblad 10666 (10G6g). Skala 1:10 000.
- Ornitologiska Klubben Eskilstuna:s faunagrupp. *Fågelinventering av aktuella arter enligt fågeldirektivet 2000-2005*.
- Södermanlands Hembygdsförbund. 1988. *Sörmlandsbygden 1988:2*. Årsbok utgiven av Södermanlands hembygdsförbund.
- Skogsstyrelsen, Bo Karlsson, 1998. *Inventering av knärot i Södermanlands län- Regional miljöövervakning (RMÖ)*
- Eskilstuna kommun. 1991. *Reservatsbeslut och skötselplan Skiren-Kvicken*.
- Eskilstuna kommun. 1986. *Inventering av skogsområde vid Skiren och Kvicken- Sammanfattning och utvärdering*. Statsbyggnadsrapport 1986:8.